

Spoštovane članice in člani Zares,
spoštovane simpatizerke in simpatizerji,
cenjeni gostje,
drage prijateljice in prijatelji,

dobrodošli na 8. konvenciji stranke Zares, ki je namenjena pregledu dosedanjega dela in predvsem načrtom in usmeritvam za prihodnost. Obdobje relativnega volilnega zatišja od zadnjih predčasnih volitev v Državni zbor je za nami. V letu 2014 sta pred nami dva pomembna dogodka – v maju volitve v Evropski parlament in jesenske lokalne volitve. Oba dogodka sta izjemnega pomena za stranko, če bomo uspeli na evropskih volitvah, imamo dobre obete tudi za lokalne volitve in poznejši povratek v klopi slovenskega parlamenta.

Naj kar takoj poudarim, cilj stranke je ponoven vstop v parlamentarno politiko. Želimo vplivati in sooblikovati politično in siceršnjo prihodnost Slovenije ter Evropske Unije, ne pa samo proizvajati politične in druge koncepte in sodelovati v razpravah v javnem političnem prostoru. Če bi želeli samo to, ni potrebno da smo organizirani kot stranka.

Za ponoven vstop na institucionalno politično prizorišče nista dovolj samo volja in hotenje, ali pa prepričanje, da nas tudi drugi vidijo tako, kot se vidimo mi sami. Potrebna je tudi organizacija in seveda prepričljiv program, ki predvsem nagovarja probleme tako, kot jih ljudje zaznavajo in je več kot zgolj laskanje volivcem. Potrebni so ljudje, ki imajo politično verodostojnost in svežino. Ali vse to imamo in ali bo to, kar imamo, našlo pot do volilcev, bodo povedale volitve same. Mi pa moramo storiti vse, da bo nas glas slišen in prepoznaven.

Nekatere stvari smo že storili. Ustroj in organiziranost stranke smo prilagodili novim razmeram. Poenostavili smo organizacijo, bolj stavimo na konkretne ljudi, na aktiviste, kot pa na formalizirane organizacijske strukture. Proces še ni popolnoma zaključen. Še imamo nekaj belih lis, vendar računamo, da bodo tudi te zapolnjene takoj po novem letu. Lahko računamo na kakšnih 100 do 150 aktivistov po celi Sloveniji, ki so pripravljeni prevzeti breme strankarskih aktivnosti in ponovnega povratka na politično prizorišče.

Že v času pred izrednimi volitvami vzporedno z nastankom novih strank je veliko članic in članov zapustilo stranko, prav tako pa tudi po volitvah. Iz stranke so odšli predvsem tisti, ki jim stranka ni hotela ali mogla upravičiti pričakovanj, pogosto povezanih z delovanjem stranke v parlamentu ali v

vladi. Stranka se je tako očistila, prenovila in v njej smo ostali tisti, ki menimo, da so program in ideje, ki jih zastopamo, še kako aktualne, mogoče danes še bolj, kot pred leti.

Danes vidimo in srečujemo ljudi, ki so bili v Zares, na pomembnih javnih položajih. Za rumeni tisk in »teoretike zarote« je to dokaz o demonskosti in vseprisotnosti Zares, ki da obvladuje slovensko politiko tudi takrat, ko stranke tako rekoč ni v javnem življenju. V resnici pa to dejstvo le dokazuje, da se predvsem nove stranke po letu 2011 niso mogle v resnici vzpostaviti, ne da bi se oprle in črpale iz bogatega človeškega potenciala stranke Zares. Politično združevanje v tej državi je svobodno, zato nobenemu od teh očitamo, da je zamenjal barvo, vendar hkrati tudi povemo, da njihovih sedanjih delovanj ni dopustno povezovati z našo stranko!

Spoštovani,

danes bolj kot kadarkoli poprej Slovenija kliče po novi politiki. In naš osnovni politični cilj je, vsaj po mojem prepričanju, OBNOVA NOVE POLITIKE. Ne moremo spregledati, da je stranka s konceptom "nove politike", ki med drugim, zahteva prelom s klientelističnim povezovanjem med politiko in gospodarstvom, na volitvah 2011 doživela neuspeh. Odpor neformalnih in vplivnih lobijev je bil prevelik, kar se je pokazalo ob nasprotovanju tajkunskemu lastninjenju s pomočjo pretežno državnih bank in okoljsko, energetske ter finančno nevzdržni investiciji v 6. blok TEŠ, ki je prestreljena s političnim klientelizmom in sumi korupcijskega delovanja.

Negativna stigmatizacija stranke Zares je bila tako skoraj neizbežen rezultat in je prihajala tako z levega kot desnega pola političnega prostora. Ustrezala je tako tedanji opoziciji, kot tudi strankam, s katerimi smo bili skupaj v vladi. Stigmatizacija Zaresa je močna še danes in tvori nekakšno presečišče ali skupno točko, v kateri se zedinijo sicer močno sprte in v interesne konflikte zapletene politične opcije.

Stigmatizacije, ki otežuje povratak na politično prizorišče, se ne bomo ustrašili. Vedno znova in povsod, bolj odločno kot v preteklosti, moramo odgovoriti na neupravičene obtožbe in s pomočjo novih oblik neposredne komunikacije prebiti zid molka, ki ga ustvarjajo in vzdržujejo tradicionalni mediji. *Naše delo je toliko lažje, ker nam je poznejši tok dogodkov, ki se je iztekel v današnjo krizo, dal prav tako glede posledic ekstremne varčevalne politike, blokiranosti političnega sistema in TEŠ 6. Torej v zvezi*

s tremi ključnimi točkami, zaradi katerih smo leta 2011 po neuspešnih referendumih izstopili iz vlade.

Toda prvi pogoj je, da sami ne podležemo vplivom stigmatizacije, da jo ne ponotrimo kot naš »izvirni greh«, s katerim se moramo soočiti.

Ko se ozremo nazaj, ugotavljamo, da bi lahko marsikaj naredili bolje ali drugače. Podcenjevali smo medijski vpliv neformalnih lobijev. Določene stvari bi morali v stranki razčistiti hitreje, da ne bi ustvarjali vtisa razcepljene in neenotne stranke. Plačali smo ceno dobrim namenom.

Spoštovani,

Nova politika še vedno ostaja izziv za vse politične akterje. Ne samo zaradi tega, ker nekatere njene elemente, v bolj ali manj domišljeni obliki, oživljajo protestna gibanja, ampak tudi zato, ker je politika v celoti doživela etični kolaps in je na tem, da zapravi državo. Še vedno, in danes toliko bolj verjamemo, da:

- je mogoča politika kot upravljanje javnih zadev v skupno dobro;
- politika lahko in mora doprinesiti k bolj odgovorni ekonomiji, ki bo upoštevala tudi koristi skupnosti, ne pa zgolj interesov lastnikov in menedžerjev za čim hitrejšim zaslužkom;
- je skozi demokratične procese možno vzpostaviti soglasje o skupnem dobru;
- je pri upravljanju javnih zadev potrebno preseči delitve na »vaše« in »naše« in da je mogoče postaviti meje partikularnim interesom;
- je potrebno institucije posredne in neposredne demokracije oblikovati tako, da na volitvah in drugih oblikah neposrednega odločanja glas gre tja, kamor je namenjen;
- morajo stranke in druge oblike artikulacije političnih opcij izkazovati polno mero finančne transparentnosti.

Prečiščena, prenovljena in bogatejša za »izkušnjo poraza« se stranka vrača na politično prizorišče ne toliko z namenom, da bi se vpletala v polemike in spore političnega vsakdana, pač pa z odpiranjem tem, ki se šele nakazujejo in odpirajo družbeno in politično prihodnost.

Bili smo prvi, ki smo resno načeli temo medgeneracijskih odnosov in sprememb v starajoči se družbi. Prvi, ki smo zahtevali dolgoročno migracijsko politiko! In kaj smo dobili: invalidne spremembe pokojninske zakonodaje in izseljevanje mladih najbolj inovativnih in produktivnih prebivalcev Slovenije! O tem, da bi Slovenija lahko bila kraj ustvarjalnosti

za ljudi iz vsega sveta, se danes niti ne govori. Vladata homofobija in nezaupanje do tujcev!

Bili smo prvi, ki smo problematiko podnebnih sprememb izvili iz pretežno okoljskega diskurza in jo opredelili kot razvojno politiko prehoda v nizko ogljično družbo. Dosegli smo ustanovitev Službe za podnebne spremembe, ki je pripravila osnutek strategije prehoda v nizko ogljično družbo. Eden od prvih ukrepov Janše vlade po volitvah leta 2001 je bila ukinitve te službe, strategija pa je zginila v predale. In tam ostaja tudi po tem, ko se je vlada zamenjala. Ne sedanja in ne prejšnja vlada ne veda, kaj bi z njo.

Če je bila usoda predčasni volitev 2011 takšna, da je vzpostavila politično krajino, kot jo imamo danes, in politiko brez alternativ, potem se lahko v stilu »lisice in kislega grozdja« volivkam in volivcem zahvalimo, da nas tokrat ni zraven, da nas torej ne morejo povezovati s politiko, ki doma kuje strategije in rešitve, se odpravi v Bruselj in se vrne domov s povsem drugačnimi rešitvami.

Spoštovani,

obnova NOVE POLITIKE pomeni več kot samo odpiranje političnih in razvojnih tem, ki šele prihajajo v ospredje. Pomeni prestrukturiranje političnega prostora. Nova politika izziva polarizacijo političnega prostora na dva pola, med katerima je samo brisani prostor, izziva in problematizira obvezno razvrščanje vseh akterjev na »levo« ali »desno«, pri čemer je še najbolj ironično to, da sta si oba simbolna akterja levega in desnega pri odnosu do cele vrste problemov bolj blizu, kot si sama mislita, da sta. Zato si prihodnosti Zaresa ne znam predstavljati v tem, da smo na primer »bolj levi od levih« (navsezadnje lahko pristanemo celo na desnici), ampak v odpiranju sredinskega prostora: prostora, kjer je znova omogočen politični dialog brez predhodnega razvrščanja.

Spoštovani,

predčasne volitve jeseni 2011, ki so na površju sicer spremenile politično krajino (dve novi stranki s skupaj 35 poslanci), v bistvu niso prinesle preloma s politiko, zaradi katere smo zapustili vladno koalicijo in sprožili predčasne volitve. Nadaljevali so se vsi sporni projekti, ki potiskajo Slovenijo v brezno družbene krize, med katerimi naj naštejemo nadaljevanje projekta TEŠ6, politično interesne spopade v zvezi s sanacijo bank in prodajo lastniških deležev države v gospodarskih družbah.

Zaostrila se je tudi tako imenovana »varčevalna politika«, ki je nedvoumno prinesla nasprotno učinke – negativno gospodarsko rast in zato še težje doseganje zmanjševanja proračunskega primanjkljaja.¹

Zaostrila se je moralna kriza politike ob razkritju raznih etično spornih dejanj oziroma kar goljufij posameznih poslancev. Vrhunec je ta kriza dosegla z objavo poročila KPK o premoženjskem stanju, iz katerega je bilo razvidno, da dva vodilna politika nista uspela pojasniti povečanja osebnega premoženja. Obenem pa je bil predsednik Vlade v obdobju med januarjem 2012 in februarjem 2013 celo obtožen za »obljubo sprejemanja podkupnine« in pozneje na prvi stopnji tudi obsojen.

Sprememba vlade v marcu 2013 ni nastala kot rezultat različnih pogledov v dotedanji koaliciji, pač pa kot posledica poročila KPK. Zato tudi ni presenetljivo, da je nova koalicija, ki je sicer zmanjšala ideološke napetosti v družbi, v celoti prevzela finančno stabilizacijske ukrepe prejšnje vlade, celo v ukrepih (holding, slaba banka), ki jim je prej eksplicitno nasprotovala. Zato se negativni gospodarski trendi nadaljujejo.

Ključni problem slovenske institucionalne politike (parlament, vlada, predsednik republike) je, da kot torišče političnega delovanja jemljejo Slovenijo kot nacionalno državo, v odnosu do institucij EU pa sprejemajo vlogo »prevzemanja odločitev« ne pa »oblikovanja odločitev«. Arena političnega delovanja bi se morala razširiti na prostor EU in v oblikovanje zavezništva in koalicij zoper evidentno neustrezno gospodarsko in razvojno politiko Komisije in Evropskega sveta.

Kako usodne posledice prinaša ta politika je razvidno ob ukrepih za sanacijo bank.² Zavlačevanje s stresnimi testi, skrivanje metrologije stresnih testov po nepotrebnem zavlačuje sanacijo bank in s tem oživitev finančnih tokov ter gospodarstva. Zakaj zavlačevanje in zakaj skrivnosti? Ali so se snovalci v Bruslju in Frankfurtu ustrašili rezultatov teh testov – ne pri majhnih slovenskih bankah, ampak kaj če bodo ti testi odkrili, razkrili slabosti kakšnih večjih bank v mogočnejših in vplivnih državah EU?

---

¹ Naj opozorim, da je Janšev Zakon o uravnoteženju javnih financ varčevalno politiko uporabil kot orodje za podreditev posameznih družbenih sfer politiki SDS. Trditev, da si je SDS podredila državo ni povsem natančna, bolje rečeno, svojo strankarsko strukturo je vgradila v državo in jo vzpostavila kot »partijsko državo«.

² Naj vas spomnim, da smo na sporne zadeve v zvezi z bančništvom, predvsem pa z NLB opozarjali še, ko smo bili v vladi in v dokumentu Za odpravo blokad.

Spoštovani,

kot odgovor na zaostrovanje političnih in socialnih razmer so pred enim letom slovenska mesta, njihove ulice in trge preplavila protestna gibanja in množične vstaje, kot izraz spontanega ogorčenja zoper socialne, gospodarske in politične razmere v državi. Začele so se kot izraz nezadovoljstva s neko konkretno osebo (mariborskim županom) in nadaljevale kot vstaja proti politični eliti in oblasti.

Člani stranke, simpatizerji pa tudi drugi so nas tedaj pogosto vprašali »kje je Zares?« Kako to, da kot stranka nismo bili opazni v množičnih vstajah in gibanjih proti politični eliti in oblasti?

Zares kot stranka v teh gibanjih ni sodelovala in se tudi ni prizadevala, da bi k množičnemu nezadovoljstvu in zahtevi po spremembah pristavila svoj lonček. To pa seveda ne pomeni, da nam številne zahteve protestnikov niso bile blizu. Nekatere od teh smo sami tematizirali, še preden je sploh kdo pomislil na vstajo. In to tudi ne pomeni, da številni člani in simpatizerji Zares niso aktivno sodelovali na demonstracijah ali pa so bili udeleženi na druge načine.

Razlog za zadržanost stranke je bil preprost. Politična artikulacija protestnih zahtev se je in se še danes nanaša na »politiko kot tako« in na *vso politiko* v novejši politični zgodovini. Ni razločevanja med različnimi političnimi akterji, cilji, nameni in dosežki. Vseeno smo veseli, da je vstajniško gibanje znalo opredeliti glavne probleme in vendar ni uspelo pri artikulaciji protestnikih zahtev v politične programe.

Prav nereflektiran pogled na pretekla dogajanja in na njihove posledice, s katerimi se danes soočamo, so razlog za našo zadržanost. Ne moremo zagovarjati avtoritarnih rešitev, četudi pod plaščem »ljudske volje« (kot je na primer odpoklic poslancev ali njihova deprofesionalizacija), in hkrati z nelagodjem spremljamo, da se neprizadeto pod okriljem »ljudskega srca« uporablja maščevalna in avtoritarna retorika, ki včasih spominja na retoriko SDS.

Najboljše v protestnem gibanju so protesti sami, odločnost in optimizem, izražanje aktivnega državljanstva, vendar je razkorak med protesti in njihovo politično artikulacijo prevelik. V Zares smo bili pripravljene sodelovati pri premoščanju tega razkoraka, imamo dobre in slabe izkušnje, vendar večina v protestnih gibanjih ni zmogla preko stigmatizacije Zaresa, ki si jo je tako samoumevno in lahkotno prisvojila.

Eden pomembnih dosežkov protestnega gibanja bi lahko bila vzpostavitev nehegemonističnega prostora javne razprave in artikulacije pobud, interesov in zahtev v politične programe ter v novo osmišljanje političnih akterjev. To bi utrlo pot prehodu v politiko, ki se razume kot vključevanje v proizvodnjo skupnega dobrega in ne kot sinonim za zasebno prilaščanje javnih dobrin

Spoštovani,

v prihodnjem letu, ki ga kot že rečeno zaznamujejo evropske in lokalne volitve, bodo naša programska prizadevanja usmerjena:

- na odpravo političnih blokad, ki upravljanje z javnimi zadevami izpostavljajo vplivu neformalnih parcialnih interesov in obnavljajo politično elito. Zato bomo nadaljevali naše prizadevanje za spremembo volilnega sistema z odpravo volilnih okrajev in uvedbo neposrednega preferenčnega glasu. To bo volivkam in volivcem omogočilo, da bodo imeli večji vpliv na izbiro poslancev. Predlagamo okrepitev pritiska na parlamentarne politične stranke tudi z instrumenti ljudske iniciative;
- ukinitev Državnega sveta, ki, tako kot je zasnovan danes, predstavlja institucionalizirano obliko lobističnih interesov. Slovenija, glede na svojo velikost ne potrebuje drugega doma, razen v kolikor bi ob vzpostavljenih pokrajinah predstavljal interese pokrajin;
- predlagamo ustavno in zakonsko ureditev pravega zakonodajnega referendumu, na katerem lahko državljanke in državljani sprejememo zakon, ki je bil vložen na podlagi zbranih 5000 podpisov in ga je Državni zbor zavrnil;
- predlagamo zakonsko ureditev sodelovanja javnosti v zakonodajnih postopkih;
- predlagamo, da se spremeni Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, tako da se Komisiji za preprečevanje korupcije podeli dodatne pristojnosti za nadzor premoženjskega stanja funkcionarjev, ki ga imajo v tujini;
- predlagamo temeljito revizijo zakonodaje o lokalni samoupravi, ki bo obenem povečala finančno samostojnost občin in zmanjšala število občin.

Za volitve v Evropski parlament si bo Zares prizadevala za oblikovanje zavezništva in za skupni nastop s strankami, ki imajo podobno programsko usmeritev in skupne poglede na delovanje Evropske Unije.

Vendar, če do skupnega nastopa ne bo prišlo, bomo na volitvah nastopili sami.

Ocenjujemo, da v luči izkušenj, ki jih imamo z ukrepi Komisije in Evropskega sveta, volitve leta 2014 ne bodo zgolj samo še ene običajne volitve, ampak bo to razprava o usodi »evropskega projekta« in o oblikovanju koalicij, ki se bodo sposobne spopasti s politiko, ki rešuje velike banke v močnih gospodarstvih in uničuje periferne ekonomije.

Spoštovani,

dela bo več kot dovolj. Napotili se bomo na ulice, vlagali zakonodajne pobude, zbirali podpise in iskali zavezništva. Čas je, da izstopimo iz sence.

Hvala za pozornost!